

Protocol

dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,
gliendisdis, ils 21 da schaner 2019: allas 20¹⁵ – 22²⁰
Liug: Center d'agricultura Salaplauna

Presidi: Armin Berther

Actuar: Paul Duff

Presents:

a) Cussegl	Christoph Berger
Adrian Deflorin
Mario Flepp
Rita Huonder-Tenner
Christian Loretz
Giusep Lozza
Livio Zanetti	Stefan Columberg
Edgar Durschei
Anna Maria Genelin
Admir Jasarevic
Armin Manetsch
Helga Probst-Linder
b) Suprastonza	Robert Cajacob
Victor Flepp
Jris Lombris	Clemens Berther
Wendelin Jacomet
c) Cumissiun CSC		
d) Delegaziun
AlpEnForCe	Dr. Ivo Schillig, Mark Brojer, Roland Cajacob	
e) Architects Huonder & Bisquolm		
f) Menader CSC	Gion Hosang	
g) Hosps	37	

Plaid d'avertura entras il president

Jeu beneventel vus all'emprema seduta dil cussegl da vischnaunca el niev onn. El medem mument ei quei l'emprema seduta cun mia persuna sco president dil cussegl e da mia dretga cul vice Mario Flepp. Wendelin Jacomet ei sedecidius da bandunar il cussegl ed era per el ei quei l'emprema seduta sco gerau. Ord il Fegl official Surselva havein nus saviu leger ch'il post vacant el cussegl da vischnaunca ha saviu vegnir remplazzaus entras Martino Sabbadini. El vegn a far part dil cussegl da vischnaunca naven dalla seduta dil fevrer nua che la saramentaziun ha liug.

Igl ei era l'emprema seduta dapi che Disentis/Mustér ei buca pli quei che Disentis/Mustér era. Ina grondiusa nova purschida se presenta a Sontga Catrina e catapultescha la destinaziun Sedrun/Mustér anavos sin la gliesta dallas destinaziuns cun in empermetteivel futur. Schizun l'aura e la neiv havein nus giu duront igl impurtont temps da Nadal e Daniev. Aschia ch'il vitget alpin da Disentis/Mustér era bein occupaus cun indigens, indigens secundars e hosps da vacanzas. Las pistas fullanadas ed ils regals dallas stizuns dil vitg eran puspei inagada vits, sco sche la val fuss stada serrada giu per in'jamna. Dapertut mo laud per nossa cumparsa festiva invernala e tuts ch'ei stai cuntents.

Uss vala ei da far il meglier ord la situaziun. Disentis/Mustér sto bein ponderar nua investir ils daners ils proxims onns. Nua ch'ei fa senn da baghegiar ora l'infrastructura ed en tgei direcziun che la vendita dalla regiun va turisticamein. Jeu sun perschuidius ch'ei vegn buc ad ir en la dretga direcziun sch'ins anfla buc ina sligiazun da vender nossa destinaziun entras ina suleta organisaziun professiunala. La situaziun actuala denter las pendicularas e SMT che lavuran in sper l'auter ora ei franc e segir buca la via correcta. Cheu duessan ins denton surschar dad anflar ina sligiazun andanta als profis e reducir in semischedar denteren davart la politica sin il minimum. Pertgei ina buna basa legala che regla la finanziaziun ei gia vegnida creada avon entgins onns. Era sche la reorganisaziun ed igl augment dallas taxas da turissem e da hosps han procurau per bia tgaus cotschens. Jeu sun aunc oz perschuidius ch'ei va mo aschia. Lein mirar plein entusiassem anavon. In e scadin habitont da Disentis/Mustér e contuorn contribuescha la finfinala cun siu patertgar ed agir al prosperar turistic e sco davos era agl agen beinstar.

Tgei influenza han las medias sin ina regiun sco la nossa. Esser sisum la gliesta da novitads spectacularas era il motto. Disentis/Mustér ha puspei inagada fatg la cuorsa. Duront la gronda neiv dall'jamna vargada havein nus puspei inagada giu ina buna presenza ellas medias naziunalas e schizun internaziunalas. Ei gnanc quenta pli sche la novitad ei positiva ni negativa. Quella gada denton ei vegniu surfatg buca mal, pertgei nus essan stai pertuccai in bien ton pli pauc dalla neiv gronda che autras regiuns. Uss sperein nus sin ina buna cuntinuaziun digl unviern present cun bia bialaura e hosps.

L'ex18 s'auda uss veramein tier il vargau. Il venderdis vargau ei vegniu presentau il resultat dil project accumpignont "Be a Genius". In grond compliment per la curascha e la perseveronza da far enzatgei en tala fuorma si tier nus. L'emprema ediziun ha mussau in grond interess. 17 projects ein vegni inoltra ed ei ha dau mo victurs. Jeu less motivar ulteriura giuventetgna dalla vallada dad esser allerts ed innovativs, d'ughegiar e d'empruar da realisar visiuns ed ideas ch'ei franc detgavunda dentuorn. Il president dall'UCP, Edgar Durschei, havess grond tschaffen da beneventar futurs meinafatschentas da "Start-Up" a Disentis/Mustér, che generassen novas plazzas da lavur. Per l'organisaziun dall'ex futura giavischel jeu ch'els vegnien en quater onns puspei ad organisar in'exposiziun da commerci e professiun ed enzatgei semegliant sco "Be a Genius". A tuts involvai in cordial engraziament per la lavur prestada en special alla presidenta dil comite d'organisaziun ex18 Rita Huonder-Tenner.

Communicaziuns

Mortoris

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau negins mortoris.

Naschientschas

Fabio Rafael Demont, naschius ils 15-12-2018, fegl da Simona e Simon Demont
Lenia Huonder, naschida ils 17-12-2018, figlia da Michaela ed Adrian Huonder

Cussegl da vischnaunca 2017/2020
Protocol nr. 17
Seduta dils 21 da schaner 2019

Tractandas:

1. Protocol 16-2017/2020
2. Center da sport e cultura: Orientaziun davart las adattaziuns dil project per ina sanaziun cumplessiva.
3. Interpellaziun nr. I 1-2017/2020: Risposta
4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Armin Berther

Paul Duff

Cussegl da vischnaunca 2017/2020
Protocol nr. 17
Seduta dils 21 da schaner 2019

1. Protocol

Protocol nr. 16-2017/2020

Decisiun:

*Il protocol ei vegnius tarmess tier per posiziun. Enteifer ils tschun dis fixai ei vegniu inoltrau objecziuns ch'ei nudadas cun color blaua. Il protocol vegn **approbaus senza midadas.***

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Armin Berther

Paul Duff

2. Center da sport e cultura: Orientaziun davart las adattaziuns dil project per ina sanaziun cumplessiva

Presentaziun:

Suprastonza:

Gerau Clemens Berther: Las informaziuns che suondan cuntegnan il niev stan dalla planisaziun dil project per la sanaziun cumplessiva dil CSC. Ellas surveschan al cussegl da vischnaunca per dar impuls da preparar la successiun da decisiun. Ils 18 da fevrer sefatschenta la suprastonza communal cun il project e prepara il messadi per il cussegl da vischnaunca che tracta la fatschenta ils 29 da mars 2019, aschia che la populaziun sa decider all'urna ils 19 da matg 2019 davart il credit per la sanaziun. Suenter il tractament dil project el cussegl da vischnaunca dils 8 da zercladur 2018 ha la cumissiun amplificau ils plans tenor ils giavischs inoltra dil cussegl. Il credit supplementar ha lubiu als architects huonder bisquolm da cuntinuar lur lavur da planisaziun ed adattaziun dil project. Igl ei vegniu consultau il cussegl da vischnaunca, specialists sco era la giuventetgna ch'era el vargau buca vegnida dumandada en caussa. Ils scholars dalla scola superiura han schau plascher las novaziuns. Il cussegl da vischnaunca ha giavischau in'expertisa partenent igl indrez fotovoltaic sin il tetg dil CSC. Per quella lavur ha la suprastonza communal incaricau la firma independenta **AlpEnForCe** da cussegljar ed informar davart las pusseivlas installaziuns. Oz presenta il meinafatschenta dr. Ivo Schillig las pusseivladads che sepresentan el CSC. El vegn assistius da Marc Brojer e Roland Cajacob.

Dr. Ivo Schillig: AlpEnForCe ha retschert l'incarica da cussegljar la cumissiun ed il cussegl da vischnaunca arisguard l'installaziun d'in indrez fotovoltaic sin il tetg dil CSC. Dr. Schillig presenta tschun variantas proponidas da tschun firmas. Las propostas ein variontas e ston vegnir delucidadas pli detagliadamein:

Energia Alpina offerescha in indrez baghegius en el tetg. Quella varianta ei la pli cara. Repower, Helion e Solar-Spar proponen in indrez sin tetg e quei sin omisduas alas-tetg. Rhienergie offerescha ina varianta minimala che cuviera il agen diever dil CSC. Las calculaziuns dils cuosts ein aschuntadas en ina documentaziun cheu al protocol. Tenor dr. Schillig fa ei senn d'installar in indrez. L'acceptanza ella populaziun ei avon maun. Quei demuossa in'intervista cun varga 100 participonts che AlpEnForCe ha fatg duront l'ex18, che ha giu liug igl october vargau.

Sin fundament dallas informaziuns retschercadas taxescha AplEnForCe l'installaziun positiv. Suandonts puncts ein decisivs per lur giudicament:

- in indrez che producescha 500 KWp ei in grond stabiliment;
- quel sa vegnir manischaus a moda economica;
- igl indrez fa senn el rom ecologic e gauda ina gronda acceptanza tier la populaziun indigena;
- la resca schai en la liunga durada dils tarifs resp. dil svilup dils prezis dalla forza electrica.

Las suandontas 4 variantas da construir il stabiliment duein dar sustegn per la decisiun:

1. locaziun digl indrez sin tetg a quel che paga il bia vid la sanaziun dil tetg e la gronda affittaziun;
2. baghegiar in pign indrez senza gronda resca (variante Rhienergie):

3. construir en etappas, emprem in pign indrez per igl agen diever. Pli tard engrondiment en connex cun il baghetg niev Hotel Acla da Fontauna;
4. construcziun d'in grond stabiliment baghegius comunablamein cun in partenari.

Discussiun:

Cussegl:

Eis ei calculau en ella varianta indrez el tetg ina contribuziun vid la sanaziun dil tetg?

Daco semuossa denter las variantas differenzas dalla prestaziun da spitg?

Dr. Schillig:

La varianta indrez integraus el tetg preveda in respargn vid la sanaziun dil tetg da frs. 70'000.00. Las differentas prestaziuns da spitg ein d'attribuir a differentas qualitads dils moduls.

Cussegl:

Il cuoz da diever vegn indicaus cun 25 onns, tgei varianta ei allura pli favoreivla da remplazzar?

Dr. Schillig:

Igl indrez integraus el tetg vegn fatgs cun ina folia entira, igl indrez sin tetg cun moduls che san vegnir midai ora individualmein.

Cussegl:

Sa la forza electrica producida e buca duvrada vegnir vendida en concorrenza allas interpresas d'electricitad?

Sa la forza electrica digl indrez integraus el tetg vegnir duvrada en auters baghetgs? Per la vischnaunca fuss quei d'avantatg.

Dr. Schillig:

Il possessur d'in indrez fotovoltaic ei libers da vender la forza electrica sin la fiera libra d'electricitad.

La forza electrica sa era vegnir impundida per auters baghetgs. Quels stuessan esser sin ina parcella cunfinonta cun il baghetg da produziun fotovoltaic. El futur ei quei caussa da contrahar cun il cantun per midar tala determinaziun.

Informaziuns dils architects huonder bisquolm, Simon Bisquolm ed Aluis Huonder:

La presentaziun visuala dil stabiliment Center da sport e cultura muossa l'actuala planisaziun dalla sanaziun cumplexsiva cun las migliurs digl existent e las localitads cun purschidas novas. El cussegl da vischnaunca dils 8 da zercladur 2018 ha il cussegl exprimiu giavischs da midadas enviers igl emprem project presentaus (prot. 12-2017/2020). La cumissiun da baghegiar, ils architects, il meinafatschenta dil CSC ed experts clamai per cussegl, han surluvrau quei emprem project. Ils cuosts da frs. 15,1 milliuns vegnan teni en era cun las amplificaziuns e midadas.

La caffetteria vegn postada all'entrada dalla vart encunter la via cantunala. Aschia ei quella bein vesibla per tut il traffic sco era per ils pedunzs. Ella vegn engrondida e survegn ina cuschina nova. Da cheu anora vegn il client survius e retscheiva cheutras igl access sin las localitads internas sco era las plazzas ordaviert. La halla da tennis ella grondezia actuala survegn in niev plantschiu. Quel ei plurivalents e la halla sa vegnir nezegiada per pliras occasiuns da sport ni cultura. Dus irals da bowling vegnan construi sin il medem level (anteriur local da pumpiers) ed ord la caffetteria oz existentia vegn creau in local da termagliar e sedivertir pils affons.

In ascensur meina dall'alzada d'entrada giu en la halla da sport. En quella dat ei mo paucas midadas. La surfatscha da quei nivel survescha per las novas purschidas. In corridor meina en Sala Fontauna. La halla da reiver vegn engrondida considerablamein e colligiada cun ina gronda part per bouldrar. Medemamein vegn il local da fitness pli vasts e clars entras construcziun da finiastras. Sut la halla da tennis meina in corridor o el liber. Ei dat cheu stanzas per la tecnica, per deponer cundrezs da sport sco era in luvratori per il pedel. Toilettas e duschas surveschan als sportists che drovan ils locals vischinonts sco p.ex. tals che fan spinning ed ina sala plurivalenta da 180 m². La halla da squash vegn construida da niev ord il baghetg existent.

La piazza da giug ordaviert sto vegnir sanada. El prau sut la Sala Fontauna duei vegnir construuiu in pumptrac "Pumptrack" fix q.v.d ch'ei baghegiaus en el terren. Il diever da tal ei per cuorsas da velos, aissas da rodas "Skateboard" etc.

La Sala Fontauna vegn pli attractiva cun allontanar las petgas da lenn e cun montar purtaders da fier. Ulteriuramein vegn in ascensur installaus quei sco access per personas cun sutgas da rodas, carstgauns cun impediments sco era per material da tut gener.

La fatschada dil CSC duei retscheiver ina cuvrada marcanta stgira en antracit.

Menader dil CSC Gion Hosang:

En quella fasa da planisaziun eis ei stau per el impurtont dad esser involvaus ella planisaziun. Ses impuls per migliurar ed optimar ils process da lavur ein risguardai el project. La caffetaria bein vesibla ed attractiva ei il liug central per recepir e survir il client. Sin vias cuortas sa quel survegnir las informaziuns ed ils utensils da sport giavischai. La cuschina porta sviulta impurtonta. La halla da tennis ei reserva per basegns dad auters sports ni dad autras occurrenz. Duas hallas cun varga 2'000 m² dat ei lunsch entuorn neginas. Ils indrezs engrondi da reiver e bouldrar portan avantatgs per far quei sport mo era per la segirtad. Bouldrar daventa alla proxima olimpiada in sport Olympic. La nova sala el plaunterren cun 180 m² ei predestinada per occasiuns da tut gener, per indigens, hosps e camps. Il pumptrac baghegiaus fix el terren porscha segirtad per ils sportists.

Ils camps da vacanzas survegnan pli grondas purschidas cun las novaziuns. Quels camps ein dumandai e savens san buca tuttas damondas vegnir risguardadas. Las reservaziuns vegnan il pli savens fatgas in onn avon quei che demuossa l'attractivitat dils stabiliments dil CSC. Cul niev center savein nus augmentar las entradas. Il menaschi sa funcziunar cun las purschidas novas senza augmentar il diember da persunal. Avon 40 onns ha la populaziun da Disentis/Mustér giu la curascha da baghegiar il Center da sport e cultura. El spera che la sanaziun ed engrondida vegni acceptada cun la medema curascha sco da gliez temps.

Discussiun:

Cussegl:

Cusseglia Livio Zanetti engrazia als architects, alla cumissiun CSC sco era a tuts pertuccai per la presentaziun e surluvrada dil project CSC. Malgrad pliras renfatschas enviars il cussegl da vischnaunca e cunzun enviars sia persuna san ins constatar, ch'igl ei stau d'avantatg da far in paus, reponderar e prender encunter ils impuls dil cussegl da vischnaunca per far ina migliur. Oz ei il project madirs per ir cun la damonda avon il pievel.

Suprastonza:

Gerau Clemens Berther: Il plan da termins vesa ora sco suonda: Ils 18 da fevrer vegn il project tractaus en suprastonza communal. Il cussegl da vischnaunca retscheiva il messadi per la seduta dils 23 da mars. Dat ei buca midadas vegn il pievel informaus igl emprem da matg e sa votar per il project ils 19 da matg 2019.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér

Il president:

Igl actuar:

Armin Berther

Paul Duff

3. Interpellaziun nr. I 1-2017/2020: Risposta

Presentaziun:

Suprastonza:

Geraua Jris Lombris: Ils 15 da november 2018 ha cusseglier Armin Berther inoltrau in'interpellaziun pertuccont la situaziun tier il survetsch medicinal en vischnaunca Disentis/Mustér/Cadi sco era tier il survetsch veterinaric ella Cadi.

La suprastonza ei pertscharta dall'impurtonza d'in bien survetsch medicinal en vischnaunca, quei schibein per vischins, hosps, sco era en vesta allas grondas investiziuns fatgas e ch'ei aunc da spitgar. Pil mument ei la situaziun aunc buca alarmonta. La suprastonza ei adina puspei en contact cun ils miedis pertuccont il futur dils miedis, dil survetsch d'urgenza sco era dils transports cun auto da malsauns. Ils miedis ein sezs fetg interessai da surdar lur praticas a successurs, disponan els gie da bunas infrastructuras persuenter. Contractivas sespleigan gia en caussa. Disentis/Mustér cun varga 2'000 habitonts, vitier vegnan las vischnauncas vischinontas, ein garanzia per ina biala existenza per dus entochen treis miedis. Ins spera che las vischnauncas vischinontas sustegnan e promovon las purschidas actualas.

Ina gruppa privata evaluescha da present las pusseivladads d'in center da sanadad per nossa regiun. Quei basegna temps per sclarir tuts detagls. La suprastonza stat en stretg contact cun ils pertuccai e vegn ad informar il cussegl schigleiti ch'ei dat pliras informaziuns.

President communal Robert Cajacob: La medema situaziun setschenta era tier il veterinari dalla Cadi. El discuors cun signur Urs Probst (63 onns) semuossa ei ch'el enquera da reglar sia successiun. L'incarica da veterinari cumpeglia 30% lavur per il cantun. Quei pertucca cunzun las controllas da carn. Cun in pensum da survetsch da pichet sur 24 uras eis el visaus vi ch'el vegni clamaus. La vendita dad uorden ei medemamein in'impurtonta entrada dil survetsch veterinaric. Urs Probst ei da buna speranza ch'el anfli ina sligiazion per sia successiun.

Discussiun:

Cussegl:

Igl interpellant, cusseglier Armin Berther, declara dad esser cuntents cun la risposta dalla suprastonza communal.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Armin Berther

Paul Duff

4. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Igl ei buca vegniu inoltrau damondas alla suprastonza communal ed ord il cussegl da vischnaunca vegnan medemamein neginas damondas.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Armin Berther

Paul Duff

Informaziuns:

Suprastonza:

President communal Robert Cajacob: La suprastonza communal ha eligiu en elecziun tgeua Martino Sabbadini sco cusseglier dil cussegl da vischnaunca. Quei ei stau legal per motiv ch'el ei staus il sulet candidat per il post vacant. Ella proxima seduta dil cussegl da vischnaunca vegn el saramentaus ed astga separticipar activamein el cussegl. Pil di dad oz ei il termin d'inoltrar protestas buc aunc spiraus.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér
Il president: Igl actuar:

Armin Berther

Paul Duff

Disentis/Mustér, ils 23 da schaner 2019